

Brief van Sicco Mansholt aan Stephan Louwe Louwes (26 Augustus 1952)

Source: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Amsterdam. NVV - J.G. van Wouwe 1945-1973. Stukken betreffende Europese en internationale organisaties. Stukken betr. de Nationale Commissie van advies voor de Europese Landbouwintegratie. 1952-1955, 105.

Copyright: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis / International Institute of Social History

URL: http://www.cvce.eu/obj/brief_van_sicco_mansholt_aan_stephan_louwe_louwes_26_augustus_1952-nl-e0fc4aaf-354c-4023-b9b1-c1126944a8f8.html

Publication date: 14/09/2012

Brief van Sicco Mansholt aan Stephan Louwe Louwes

MINISTERIE VAN LANDBOUW, VISSERIJ EN VOEDSELVOORZIENING

Directie Internationale Organisaties. No. DIO 2902.

Betreffende de meest wenselijke geografische omvang van de agrarische integratie.

's-GRAVENHAGE, 26 Augustus 1952.

1 bijlage.

DIENSTGEHEIM.

AAN
de Heer Voorzitter der Nationale
Commissie van Advies voor de
Europese Landbouw-integratie,
Boorlaan,

's-GRAVENHAGE.

Bij de behandeling van projecten betreffende de integratie van de landbouw in West-Europa is een der eerste vragen, welke onder ogen moeten worden gezien, de vraag naar de meest wenselijke omvang van het gebied waarvoor deze integratie zal gelden. Deze vraag betreft dus de landen in West-Europa, die men aan de voorgenomen integratie zou willen zien deelnemen. Met behulp van gegevens over de loop van het intra-Europese goederenverkeer, van gegevens over marktverhoudingen en im- en exportmogelijkheden voor de voornaamste producten van land- en tuinbouw in de landen van West-Europa, zou theoretisch wellicht een omschrijving zijn te geven van het gebied, dat zich door zijn ligging, productie en consumptie, het best leent voor de vorming van een gemeenschappelijke markt (zie bijlage). Er is evenwel een praktische reden, waarom van een dergelijke theoretisch-analytische arbeid geen beslissend resultaat mag worden verwacht. Deze reden is de zekerheid, dat de marktunificatie, die men integratie noemt, in West-Europa niet met één slag, doch slechts geleidelijk en via een relatief langdurige overgangperiode, verwezenlijkt zal kunnen worden. Deze zekerheid dwingt er toe de vraag naar de meest wenselijke omvang van het gebied der integratie in nauw verband te brengen met de vraag welke stappen op de weg naar markt-unificatie aanstonds moeten worden gezet. Het is zeer wel denkbaar, dat het antwoord op deze tweede vraag beslissende invloed uitoefent op het antwoord, dat op de eerste vraag dient te worden gegeven. De volgende overwegingen mogen dit duidelijk maken.

In alle Europese landen is de mogelijkheid tot het beperken c.q. bevorderen van de import en de export van goederen een essentieel bestanddeel van de nationale economische, monetaire en agrarische politiek. In de agrarische politiek vormt het zelfs vaak het belangrijkste instrument om enerzijds aan de agrarische bevolkingsgroep een redelijke bestaanszekerheid te verschaffen, anderzijds aan de gehele bevolking een redelijke levensmiddelenvoorziening te waarborgen. Dit blijkens jarenlange ervaringen moeilijk te missen instrument van nationale politiek vormt echter tevens een grote, zo niet de grootste hinderpaal op de weg naar markt-unificatie. Men kan het niet afbreken zonder (nationale) garanties aan te tasten, maar men kan het niet handhaven zonder de weg tot integratie aanzienlijk te bemoeilijken. Een oplossing uit dit dilemma zou gevonden kunnen worden, wanneer een aantal landen er toe zou kunnen overgaan dit belangrijke onderdeel der volkshuishouding collectief te behartigen. De dubbele taak, die thans op dit gebied aan nationale organen toevalt, die daartoe nationale bevoegdheden moeten kunnen uitoefenen, zou dan in beginsel aan supra-nationale organen met eigen bevoegdheden worden opgedragen.

De door U gepresideerde commissie zal ampel gelegenheid hebben de voor- en nadelen van deze en andere oplossingen van het gestelde dilemma onder ogen te zien. In dit verband zou ik er dan ook slechts op willen

wijzen, dat de hiervermelde gedachte voortkomt uit de overtuiging, dat de marktvergroting, die voor de handhaving van het levenspeil in West-Europa economisch een eis is van de eerste orde, slechts aanvaardbaar is voor de landbouw, wanneer deze bedrijfstak ook in deze, vergrote, markt een redelijke zekerheid van bestaan zal kunnen vinden, die onmisbaar is om een regelmatige voorziening in toenemende behoeften der bevolking te kunnen bewerkstelligen.

Zou men aldus tot de conclusie komen, dat de eerste wezenlijke stap op de weg naar integratie zou moeten bestaan in de aanvaarding van de gedachte, dat de instelling van supra-nationale organen met eigen bevoegdheden noodzakelijk is, dan is daarmee ook over het territoire waarvoor deze ingrijpende maatregel zou moeten gelden, reeds in belangrijke mate beslist. Dit zal men dan beperkt kunnen rekenen tot de landen, die ook reeds op ander gebied tot eenzelfde belangrijke stap hebben besloten, t.w. Frankrijk, Italië, West-Duitsland en de landen der Benelux.

Het moet namelijk als vrijwel zeker worden aangenomen, dat Engeland niet als volwaardig lid aan een Europese landbouwgemeenschap van supra-nationaal karakter zal kunnen deelnemen. De banden, die dit land onderhoudt met de Common Wealth zijn nog steeds zo nauw, dat rechtstreekse deelname aan de Europese integratie, naar Engels inzicht aan deze belangen afbreuk zou doen. Anderzijds is men aan Engelse zijde zeker bereid te streven naar een nauwe vorm van samenwerking -een close association- met de Europese gemeenschap en men zal daartoe ook verplichtingen op zich willen nemen. In dit verband moge erop worden gewezen, dat Engeland aan de landen, die deel uitmaken van de E.D.G. een automatische garantie heeft willen verlenen tegen agressie, waarmee duidelijk blijkt is gegeven van de bereidheid om ook verplichtingen aan te gaan en niet slechts de eenwording van Europa door platonische verklaringen te bevorderen.

Hierbij moge mede worden gewezen op de voorstellen van Minister Eden nopens het concentreren van alle Europese doelgemeenschappen binnen het kader van de Raad van Europa, waarmee onder meer wordt beoogd Engeland zo nauw mogelijk te betrekken bij de continentale samenwerking.

Gezien het vorenstaande lijkt het dus niet wel mogelijk om Engeland ertoe te bewegen aan de Europese integratie zelf deel te nemen, doch zal -naar het wil voorkomen met kans op succes- kunnen worden gestreefd naar het tot stand brengen van zeer nauwe banden tussen de toekomstige landbouwgemeenschap en het Verenigd Koninkrijk.

Het is ongetwijfeld denkbaar, dat men er de voorkeur aan zou geven de omvang van het gebied niet te beperken tot de bovengenoemde zes landen en dat men daartoe zelfs genoeg zou willen nemen met een minder ingrijpende eerste stap op de weg naar marktunificatie. Deze gedachte verdient reeds daarom door Uw Commissie bestudeerd te worden, omdat men een zo belangrijke stap als de instelling van boven-nationale gezagsorganen, niet zet om der wille van deze stap, maar om der wille van het doel, dat men daarmee hoopt te benaderen. Zou dit doel op andere, desnoods minder spectaculaire wijze, zijn te benaderen, dan verdienen die andere middelen zeker even ernstige bestudering. Bij de overweging van de blijvende resultaten, die op dit gebied binnen een ruimere kring van landen verworven kunnen worden zal men zich echter de tot dusver in internationaal milieu opgedane ervaringen ten nutte moeten maken. Het ligt voor de hand de blik dan allereerst te richten op de ervaringen opgedaan in de O.E.E.C. bij de door die organisatie ondernomen pogingen tot liberalisatie van het handelsverkeer en op de ervaringen, binnen het kader van het G.A.T.T. opgedaan bij de door de Contracting Parties ondernomen en besproken pogingen tot verlaging van de bestaande tariefmuren.

Het schijnt mij niet uitgesloten, dat de door U gepresideerde commissie ook hij nadere bestudering van de hierboven aangestipte vraagstukken tot de slotsom zou komen, dat er een aanwijsbaar verband bestaat tussen de landen, die in het streven naar marktunificatie zouden moeten worden opgenomen en de resultaten, die terzake van deze unificatie op redelijke termijn kunnen worden bereikt. In het licht van het oordeel dat de Commissie zich over een en ander zal verwerven, zou ik het op prijs stellen haar oordeel over de meest wenselijke omvang van het voor integratie in aanmerking komende gebied in West-Europa te mogen vernemen. Ik ga er van uit, dat de commissie zich in het bijzonder met de agrarische en economische aspecten van de vermelde vraag zal bezig houden en zich bij haar antwoord zal laten leiden door de wens de

weg te kiezen, welke het meeste uitzicht biedt op voor Nederland gunstige, concrete resultaten. Zij zal daarbij, naar ik vertrouw, ook aandacht willen schenken aan de positie, waarin Nederland als agrarisch exportland bij een bepaalde samenstelling van de groep landen zou kunnen komen te verkeren en op welke wijze kan worden voorkomen, dat deze positie afbreuk zou doen aan de doeleinden, waartoe de integratie van de landbouw in West-Europa wordt nagestreefd. In dit verband verdient de figuur van een speciale verhouding tussen bepaalde landen als Engeland en – eventueel - Denemarken enerzijds en de aan de integratie deelnemende landen anderzijds de bijzondere aandacht.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ EN VOEDSELVOORZIENING,

(get.) Mansholt.